

На основу члана 5. став 2. Закона о признавању сорти пољопривредног биља („Службени гласник РС”, број 30/10),

Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде, доноси

П Р А В И Л Н И К
О МЕТОДАМА ИСПИТИВАЊА СОРТИ СИРКА ЗА ЗРНО И СИРКА МЕТЛАША
(*Sorghum bicolor* (L.) Moench) РАДИ ПРИЗНАВАЊА СОРТЕ
(Правилник је објављен у „Службеном гласнику РС” број 114/12)

1. Уводне одредбе

Члан 1.

Овим правилником прописују се методе испитивања сорте сирка за зрно и сирка метлаша на огледном пољу и у лабораторији, ради признавања сорте.

Члан 2.

Методама из члана 1. овог правилника испитују се одређене битне особине сорте сирка за зрно и сирка метлаша, ради утврђивања:

- 1) различитости, униформности и стабилности сорте (DUS тест);
- 2) боље производне и употребне вредности сорте (VCU тест).

Методе испитивања сорте сирка за зрно и сирка метлаша су скуп поступака и података које предузима, односно прикупља правно лице, предузетник или физичко лице које испуњава услове прописане законом којим се уређује признавање сорти пољопривредног биља за вршење испитивања сорте (у даљем тексту: извођач огледа).

2. Методе испитивања производне и употребне вредности сорте (VCU тест)

Битне особине сорте сирка за зрно и сирка метлаша

Члан 3.

Производна и употребна вредност сорте сирка за зрно и сирка метлаша утврђује се на основу резултата испитивања одређених битних особина сорте сирка за зрно и сирка метлаша које се односе на:

- 1) принос зрна;
- 2) квалитет зрна;
- 3) принос метлице;
- 4) квалитет метлице;
- 5) садржај воде у зрну у моменту бербе;
- 6) отпорност или толерантност на болести и штеточине;
- 7) толерантност на одређени хербицид.

Сорта сирка за зрно и сирка метлаша испитује се тако што се битне особине из става 1. овог члана које се испитују упоређују са битним особинама једне или више сорти стандард, у складу са законом којим се уређује признавање сорти пољопривредног биља.

Испитивање на огледном пољу

Члан 4.

Сорта сирка за зрно и сирка метлаша испитује се у више одвојених огледа на огледном пољу.

Оглед из става 1. овог члана чине елементарне парцеле на којима се врши испитивање.

Оглед из става 1. овог члана се изводи по плану „потпуно случајног блок система” у четири понављања.

Члан 5.

Сорта сирка за зрно и сирка метлаша испитује се на огледном пољу у складу са захтевом за признавање сорте у коме власник сорте, односно његов овлашћени заступник предлаже да се сорта, ради испитивања, разврста у одговарајућу групу у зависности од намене сорте сирка.

Сорта сирка може се разврстати у групу сирка који се користи за производњу сирка за зрно и сирка за производњу метли.

Сорта сирка разврстана на начин из става 2. овог члана сеје се, ради испитивања, у одређени оглед.

Семе сорте сирка за зрно и сирка метлаша које се доставља за испитивање на огледном пољу, испитује се на квалитет, као и да ли је здравствено исправна и третирана фунгицидима и инсектицидима.

Члан 6.

Сорта сирка за зрно и сирка метлаша испитује се на више локалитета (мрежа огледа).

Огледи за сорте сирка за зрно и сирка метлаша изводе се на најмање два локалитета.

Члан 7.

Предусев на целој површини огледног поља на коме се врши испитивање сорти сирка за зрно и сирка метлаша је иста култура.

Сорта сирка за зрно и сирка метлаша испитује се на земљишту које је пре сетве испитано на присутност земљишних штеточина и, по потреби, изводи се предсетвено третирање инсектицидима.

Количине минералних ђубрива, време и начин њихове примене, као и остале агротехничке мере примењују се приликом испитивања сорте сирка за зрно и сирка метлаша на огледном пољу тако да буду у складу са највишим нивоом технологије производње, а ради испољавања генетског потенцијала родности сорте сирка за зрно и сирка метлаша.

Члан 8.

У Табели - Елементи огледа, дати су параметри који се примењују приликом испитивања сорте сирка за зрно и сирка метлаша.

Табела - Елементи огледа

Дужина основне парцеле	10m
Ширина основне парцеле	2m
Површина основне парцеле	20m ²
Размак између редова	50cm
Број редова	4
Размак између биљака у реду	15cm
Број биљака у реду	67
Број биљака на парцели	268
Број понављања	4
Размак између блокова	1m

Члан 9.

У току вегетације сорте сирка за зрно и сирка метлаша евидентирају се следећи подаци:

- 1) датум сетве;
- 2) датум ницања (50% никлих биљака);
- 3) датум метличања (50% биљака у фази метличења);
- 4) датум цветања (50% биљака у фази почетка цветања);
- 5) датум технолошке зрелости (50% биљака у фази преласка из воштане у пуну зрелост зрна).

Члан 10.

Висина и компоненте висине сорте сирка метлаша оцењују се на нивоу сваке елементарне парцеле (у cm, на 10 узастопних биљака у другом реду иза првих 10 биљака рачунато од краја парцеле) и то:

- 1) висина биљке;
- 2) висина стабла;
- 3) дужина дршке метлице;
- 4) дужина рукавца листа заставичара;
- 5) дужина петељки;
- 6) експонираност (израчуната вредност која представља разлику између дужине дршке метлице и дужине рукавца листа заставичара).

Члан 11.

Принос сорте сирка метлаша се мери на свакој елементарној парцели и у свим понављањима и евидентирају се следећи подаци:

- 1) принос неовршене метлице (kg/m²);
- 2) принос овршене метлице (kg/m²);
- 3) принос семена (kg/m²).

Жетва метлица врши се у фази технолошке зрелости за сваку сорту. Приликом жетве, метлице се секу са дршком дужине око 15cm. Мерење приноса неовршене метлице се врши након сушења метлица у пољу до ваздушно сувог стања.

Ваздушно суве метлице се овршују и мери се принос овршене метлице.

Принос семена добија се рачунски, као разлика између приноса неовршене и овршене метлице.

Квалитет метлице испитује се посебно за сваку сорту на бази просечног узорка 10 kg овршене метлице од сваке сорте.

Оцена се врши описно, са посебним освртом на погодност метлица за израду метле, финоћу петељки, боју метлице и присуство деформисаних метлица (лулаша, чачкалица и кудравих метлица).

Квалитет се изражава описно за сваку наведену компоненту квалитета по скали: веома лош, лош, средње добар, добар, одличан.

Уколико се сорта посебно истиче по некој компоненти квалитета, то се посебно наводи описно уз кратко образложење које се узима у обзир приликом разматрања резултата огледа.

Члан 12.

Принос сорте сирка за зрно се мери на свим елементарним парцелама и евидентирају се следећи подаци:

- 1) принос семена (kg/елементарној парцели);
- 2) садржај воде у зрну у моменту жетве (%).

Члан 13.

У току испитивања сорте сирка за зрно и сирка метлаша у огледном пољу врши се оцењивање реакције сорти према: фузариозној трулежи стабла (*Fusarium* sp.), антракнози (*Colletotrichum graminicola*) и вирусу мозаичне кржљавости кукуруза.

Оцењивање болести из става 1 овог члана врши се по скали од 0 до 5:

- 1) оцена 0 (одсуство оболелих биљака);
- 2) оцена 1 (до 10% оболелих биљака);
- 3) оцена 2 (до 25% оболелих биљака);
- 4) оцена 3 (до 50% оболелих биљака);
- 5) оцена 4 (до 75% оболелих биљака);
- 6) оцена 5 (преко 75% оболелих биљака).

Испитивање у лабораторији

Члан 14.

Сорта сирка за зрно испитује се у лабораторији тако што се испитује квалитет зрна, односно обављају се следеће анализе: хектолитарска маса; маса 1000 зрна; садржај протеина; садржај скроба и садржај танина.

Подаци о резултатима испитивања

Члан 15.

Извођач огледа који испитује сорту сирка за зрно и сирка метлаша на огледном пољу евидентира следеће податке: назив извођача огледа; име и презиме одговорног лица за извођење огледа; локалитет на коме се изводи оглед; тип земљишта и садржај храњивих материја у земљишту на коме се налази огледно поље; предусев; обављене агротехничке мере; податке из чл. 9, 10, 11, 12. и 13. овог правилника, као и друге податке који утичу на принос испитиване сорте сирка за

зрно и сирка метлаша (оштећења од дивљачи, птица, штеточина, природних непогода и друго).

Извођач огледа који испитује сорту сирка за зрно у лабораторији евидентира и податке из члана 14. овог правилника.

Подаци из ст. 1 и 2. овог члана саставни су део годишњих и коначних резултата испитивања.

3. Метода испитивања различитости, униформности и стабилности сорте (DUS тест)

Члан 16.

Различитост, униформност и стабилност сорте сирка за зрно и сирка метлаша испитује се методом одређеним техничким упутством за тестирање различитости, униформности и стабилности сорте сирка за зрно и сирка метлаша.

4. Завршна одредба

Члан 17.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број: 110-00-00067/2012-09

МИНИСТАР

У Београду, 27. новембра 2012. године

Горан Кнежевић